

**Temperament,
charakter, intelligence**

Temperament

- Temperament je soubor převážně vrozených psychických vlastností, které určují dynamiku celého prožívání a chování osobnosti
- Nejstarší teorie temperamentu - lékař Hippokrates a pak ji dále upravil lékař Galénos – rozdělení do 4 skupin:

sangvinik (sanguis= krev) – čilý, veselý, společenský, nestálý

choleric (cholé = žluč) – rychlý, samostatný, dráždivý, vzteklý, snadno se rozhněvá, ale i rychle uklidní

flegmatik (flegma = hlen) – klidný až lhostejný, netečný, pomalý

melancholik (melaina cholé = černá žluč) – vážný, svědomitý, zodpovědný, často bojácný, skleslý

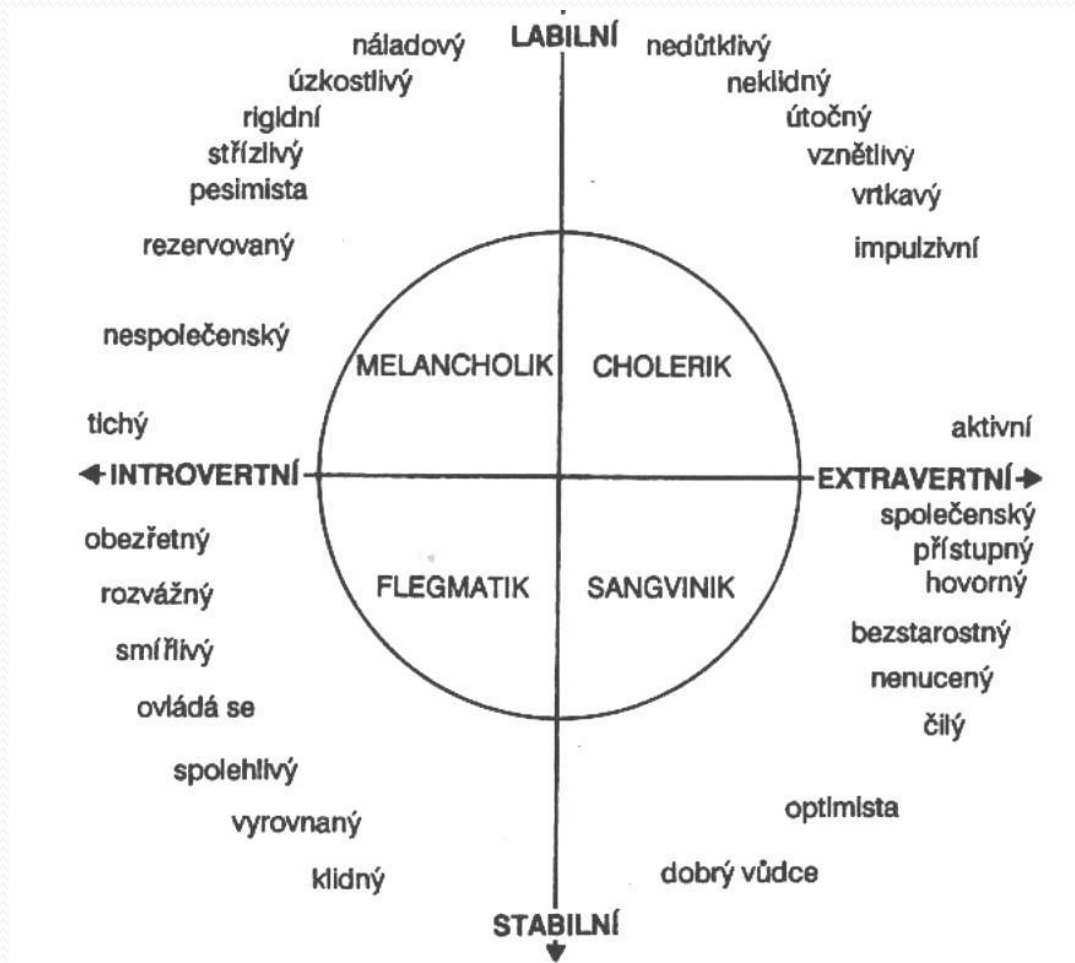
Temperament

- Švýcarský psycholog Jug rozlišil dva typy osobnosti:
- **Introvert** - člověk zaměřený do svého nitra, málo průbojný, nejistý, s intenzivním vnitřním životem
- **Extrovert** – člověk zaměřený na vnější svět, společenský, otevřený, snadno přizpůsobivý

Kretschmerova teorie temperamentu

- 3 základní typy temperamentu, které zohledňují stavbu těla člověka:
- **Pyknik** – střední výška postavy, klenutý hrudní koš, sklon k tloušťnutí, široký obličej, malé a hluboko uložené oči
- **Leptosom** – střední až vyšší postava, úzká ramena, hrudník a ruce, malá tělesná váha
- **Atletik** – zdůrazněný vývoj kostry a svalstva, vyšší postava, široká ramena a hrudník, výrazné obličejové kosti, velké a hrubé ruce

Model temperamentu podle H. J. Eysencka

Charakter

- Charakter je souhrn psychických vlastností osobnosti, které se zakládají na mravních zásadách a projevují se v chování a jednání člověka
- Formuje se především působením výchovy a dalších společenských jevů
- Není vrozený ani dědičný
- Je ovlivňován temperamentem člověka a jeho schopnostmi

Rozdělení charakterových rysů

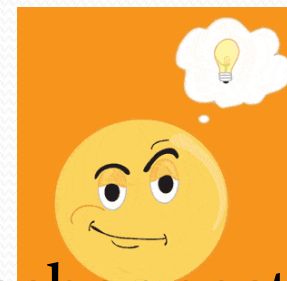
- 1) vyjadřující vztah člověka ke společnosti a jiným lidem – společenský, komunikativní, upřímný, tolerantní
- 2) vyjadřující vztah k práci – pracovitý, samostatný, spolehlivý, pečlivý, vytrvalý, zodpovědný
- 3) vyjadřující vztah k vlastní osobnosti – vyrovnaný, optimista, sebejistý, domýšlivý, nejistý, hrdý
- 4) volní charakterové vlastnosti – tvoří jádro charakteru - cílevědomý, rozvážný, samostatný, sebekázeň a sebeovládání

Svědomy

- Systém morální kontroly a autoregulace
- „vnitřní hlas“, který člověku říká, co je dobře a co špatně
- Pokud člověk jedná ve shodě s morálními zásadami přináší člověku uspokojení
- Pokud člověk morální zásady poruší → výčitky svědomí

Intelligence

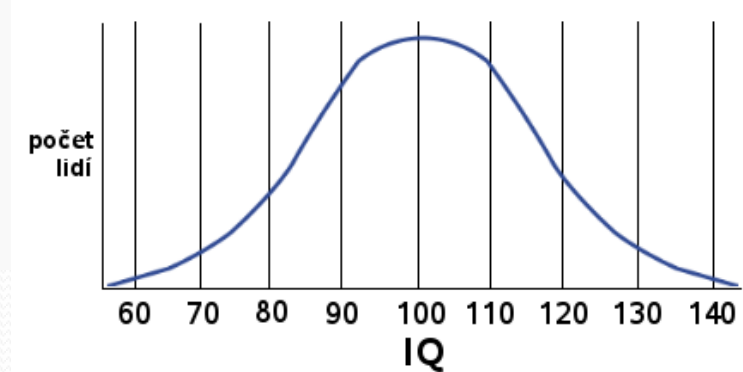
- Intelligence je označení pro rozsah určitých schopností člověka, které umožňují řešit problémy, učit se, přizpůsobovat se, zobecňovat apod.
- Existují 2 druhy intelligence:
  - a) fluidní intelligence – vrozená, nezávislá na dřívějším učení, během lidského života se už nevyvíjí
  - b) krystalická intelligence – založená na zkušenostech, vědomostech získaných učním a na schopnostech je využívat

Intelligenční kvocient - IQ

- Intelligenční kvocient = číselné vyjádření úrovně inteligence
- Tento pojem zavedl William Stern

$$IQ = 100 \times \frac{\text{mentální věk}}{\text{chronologický věk}}$$

- Průměrná hodnota IQ je 100
- IQ 80 je hraniční pásmo defektu
- IQ 120 a více je nadprůměr

IQ	Stupeň inteligence
20 a méně	Idiocie - těžká slabomyslnost, nevzdělavatelný a nevychovatelný
20 - 49	Imbecilita - střední stupeň slabomyslnosti, nevzdělavatelný, ale osvojí si sebeobslužné návyky
50 - 69	Debilita - slabomyslnost, je-li dobře veden, absolvuje základní školu
70 - 79	Nižší stupeň slabomyslnosti - s problémy zvládne základní školu, úspěšný ve zvláštní škole
80 - 89	Slabě podprůměrná inteligence - dokáže absolvovat základní školu a dobře se uplatnit v manuálních profesích
90 - 109	Průměrná inteligence - dokáže složit maturitní zkoušku, v práci se uplatní na středním postavení
110 - 119	Nadprůměrná inteligence - vystuduje vysokou školu, při vysoké pracovitosti může získat mimořádné pracovní postavení
120 - 139	Vysoce nadprůměrná inteligence - snadno vystuduje vysokou školu.
140 a více	Inteligence géniů - absolutní předpoklady pro tvůrčí činnost

Mensa

- Organizace, která sdružuje lidi s vysoce nadprůměrným IQ – nad 130 bodů (asi 2,5 % populace)
- www.mensa.cz

Emoční inteligence - EQ

- Zahrnuje schopnost vnímat vlastní emoce, umět s těmito emocemi zacházet, využít je ve prospěch nějaké věci, tedy sám sebe motivovat, ale také schopnost vcítit se do ostatních lidí (empatie) a správně nakládat se vztahy
- **Testy EQ** se v testování zaměřují na chování se člověka v určitých situacích. Lze tedy říci, že EQ test zkoumá to, jak se člověk chová ve svém sociálním prostředí, zkoumá jeho pocity, nálady a reakce.